

ترجمہ
حواہر الکلام
دست
جلد ۱

تألیف استاد فقہا شیخ محمد حسن نجفی

ترجمہ، شرح و توضیح

دکتر اکبر نایب زاده

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

سرشناسه	: صاحب جواهر، محمدحسن بن باقر، ۱۲۰۰ - ۱۲۶۶ ق.
عنوان قراردادی	: جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام، فارسی - عربی، برگزیده، شرح
عنوان و نام پدیدآور	: ترجمه جواهر الکلام : وصیت/تالیف محمدحسن نجفی : ترجمه، شرح و توضیح اکبر نایبزاده.
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: دوره: 1-978-600-114-878-1؛ ج: 1-978-600-114-880-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عربی - فارسی.
یادداشت	: کتاب حاضر ترجمه و شرح بخش وصیت از کتاب "شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام" تالیف محقق حلی است.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۷۶۶ ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام -- نقد و تفسیر
موضوع	: فقه جعفری -- قرن ۷ ق.
موضوع	: *Islamic law, Ja'fari -- 13th century*
موضوع	: وصیت و وصیت نامه ها (فقه)
موضوع	: Wills (Islamic law)
موضوع	: نایبزاده اکبر، ۱۳۲۴ - مترجم
شناسه افزوده	: محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۷۶۶ ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام، برگزیده، شرح
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷.۴۳۰۴۳۰۳/۳ BP1۸۲
رده بندی دیویی	: ۳۷۲.۴۳۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۰۹۰۸۲۸

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و مجموعه قوانین
تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی نژاد - رسیده به خیابان دانشگاه - پلاک ۱۷۴ - واحد ۲
تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۳ و ۵ - ۸۴ - ۶۶۹۷۱۰۳۳
فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۱۰، تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰ - ۶۶۹۵۰۷۵۹
فروشگاه شماره ۲: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید براتی، انشماره: ۶۶۷۵۵۹۱۰
طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: WWW.Khorsandypub.com

ترجمه جواهر الکلام: وصیت جلد ۱

تألیف: استاد فقها شیخ محمد حسن نجفی (متوفی ۱۲۶۶ هـ.ق)

ترجمه، شرح و توضیح: دکتر اکبر نایبزاده

چاپ اول: ۱۳۹۷ تیراژ: ۲۰۰ جلد قیمت: ۸۴۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-880-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۸۸۰-۴

فهرست

کتاب وصایا

- ۱- معنی لغوی وصیت ۱۵
- ۲- مناسبت آن با معنی اصطلاحی ۱۶

فصل اول: در تعریف وصیت

- ۳- تعریف وصیت تملیکی ۱۷
- ۴- وصیت تملیکی عقد است ۱۸
- ۵- ایراد به تعریف وصیت ۱۹
- ۶- وصیت باید مجانی باشد ۲۰
- ۷- تعریف وصیت عهدی ۲۱
- ۸- معاطات در وصیت ۲۴
- ۹- وصیت در هر صورت نیاز به قبول دارد ۲۵
- ۱۰- وصیت برای فقراء و جهت عامه وصیت عهدی است ۲۸
- ۱۱- هر چه در عقد لازم شرط است در وصیت نیز شرط است ۳۰
- ۱۲- اگر شخص ناتوان از نطق است ۳۱
- ۱۳- روایات در این مورد ۳۳
- ۱۴- در حالت عادی نوشتن وصیت اعتباری ندارد ۳۵
- ۱۵- شاهد گرفتن بر وصیت ۳۶
- ۱۶- این وصیت است شاهد باشید ۳۷
- ۱۷- در اقرار و وصیت اکتفاء به نوشته بعید نیست ۳۸

- ۱۸- مورد وصیت با فوت موصی منتقل می شود ۴۰
- ۱۹- قبول موصی له کاشف است ۴۳
- ۲۰- ایراد بر ادله کشف ۴۵
- ۲۱- قول بر کشف اقوی است ۴۶
- ۲۲- نظریه های مختلف در مورد قبول ۴۷
- ۲۳- قبول قبل از وفات نیز صحیح است ۴۸
- ۲۴- ایراد به قبول قبل از وفات ۵۰
- ۲۵- قرن لازم نیست متصل به ایجاب یا به فوت موصی باشد ۵۲
- ۲۶- اگر تاخیر قرن موجب ضرر بود ۵۳
- ۲۷- رد قبل از وفات ۵۶
- ۲۸- وصیت عقد نیست ۵۸
- ۲۹- پس از فوت موصی رکنند ۵۹
- ۳۰- قسمتی را قبول و قسمتی را رکنند ۶۱
- ۳۱- اگر قبل از قبول موصی له بمیرد ۶۵
- ۳۲- روایات در این مورد ۶۷

فرع

- ۳۳- اگر کنیزی را با بچه هایش وصیت کند ۷۳
- ۳۴- وصیت در حرام صحیح نیست ۷۶
- ۳۵- تفسیر فمن خاف ۷۸
- ۳۶- وصیت کننده با وصیت تبرئه می شود ۸۰
- ۳۷- وصیت مال بر عبادتگاههای باطل ۸۱
- ۳۸- تا موصی زنده است وصیت عقد جایز است ۸۲
- ۳۹- رجوع از وصیت ۸۴
- ۴۰- مثال هایی برای رجوع ۸۶
- ۴۱- تصرفی که نام آنرا عوض کند ۸۹

- ۴۲- اگر با چیز دیگر آنرا مخلوط کند ۹۳
- ۴۳- خود به خود با توسط دیگری مخلوط شود ۹۵

فصل دوم: در شرایط موصی

- ۴۴- موصی باید عاقل و حر باشد ۹۹
- ۴۵- وصیت پس ده ساله ۱۰۱
- ۴۶- روایات در این مورد ۱۰۲
- ۴۷- ابن جنین وصیت ۸ ساله را گفته قبول است ۱۰۵
- ۴۸- وصیت برده صحیح است ۱۰۸
- ۴۹- اقدام به خودکشی که به سپس وصیت کند ۱۱۲
- ۵۰- وصیت بر ثلث فقط قبول نیست ۱۱۴
- ۵۱- وصیت در ایثار و جهاد ۱۱۵
- ۵۲- فقط پدر و پدربزرگ می توانند برای امانت موصی تعیین کنند ۱۱۷
- ۵۳- مادر ولایت ندارد ۱۱۹
- ۵۴- وصیت پدر با بودن پدربزرگ ۱۲۰

فصل سوم: در شرایط مال مورد وصیت

- ۵۵- قسمت اول در متعلق وصیت ۱۲۳
- ۵۶- وصیت بر خمر و خنزیر ۱۲۴
- ۵۷- حقوقی که قابل انتقال نیست ۱۲۶
- ۵۸- وصیت چیزی که قیمت ندارد ۱۳۰
- ۵۹- وصیت مازاد بر ثلث باطل است ۱۳۲
- ۶۰- مخالف پدر صدوق است ۱۳۲
- ۶۱- اگر برخی از ورثه مازاد را اجازه دادند ۱۳۸
- ۶۲- اگر ورثه قبل از وفات اجازه دادند ۱۴۰

- ۶۳- استدلال برای صحت و بطلان آن ۱۴۲
- ۶۴- اجازه در مریض بودن موصی ۱۴۵
- ۶۵- اجازه ورثه تنفیذ است هبه نیست ۱۴۶
- ۶۶- عمل به وصیت واجب است ۱۵۲
- ۶۷- ثلث را در زمان وفات حساب می کنند ۱۵۳
- ۶۸- ممکن است تا اجرای وصیت مال زیاد یا کم شود ۱۵۵
- ۶۹- از دیه نیز ثلث را برمی دارند ۱۵۹
- ۷۰- روایات مساله ۱۶۰
- ۷۱- قتل اگر عمدی بود اموال دمه گیرفتند ۱۶۲
- ۷۲- وصیت بر مضافین ۱۶۶
- ۷۳- وصیت بر مضارب در اموال ورثه صغیر و کبیر ۱۶۹
- ۷۴- مخالف ابن ادریس است ۱۷۴
- ۷۵- اگر واجب و غیر واجب را وصیت کند ۱۸۰
- ۷۶- حج را از اصل مال برمی دارند ۱۸۱
- ۷۷- نماز و روزه قابل استیجار است ۱۸۳
- ۷۸- اگر ثلث همه را کفایت نکرد ۱۸۵
- ۷۹- غیر از واجبات را به ترتیب عمل می کنند ۱۸۹
- ۸۰- اگر برای یکی ثلث و برای دیگری ربع و برای سومی سدس را وصیت کند ۱۹۴
- ۸۱- اگر برای یکی ثلث باز برای دیگری ثلث را وصیت کند ۱۹۵
- ۸۲- اگر متضاد بود رجوع محسوب می شود ۱۹۸
- ۸۳- در وصیت قاعده عام و خاص و اطلاق و تقیید رعایت نمی شود ۲۰۲
- ۸۴- وصیت اگر محل داشت صحیح است ۲۰۴
- ۸۵- نقل قول شیخ و بیان اشکال آن ۲۰۶
- ۸۶- اگر موصی له وصیت را رد کند ۲۱۰

- ۸۷- اگر ترتیب اشتباه شد قرعه می‌کشند ۲۱۲
- ۸۸- اگر آزاد کردن برده‌هایش را وصیت کند ۲۱۴
- ۸۹- اگر جزئی از برده را آزاد کرد ۲۱۵
- ۹۰- اگر وصیت به ترتیب بود ۲۱۸
- ۹۱- ورثه پس از اجازه ادعا کنند نمی‌دانستند ۲۱۹
- ۹۲- اگر وصیم به مال معین بود ۲۲۲
- ۹۳- اگر ثلث مشاع مال خود را وصیت کند ۲۲۴
- ۹۴- اگر مال عائب داشت ۲۲۵
- ۹۵- تا تعیین تکلیف نزد شخص مطمئن امانت می‌گذارند ۲۲۸

فرع

- ۹۶- اگر ثلث مالی را وصیت کند و ثلث آن مال دیگری است ۲۲۹
- ۹۷- چیزی را وصیت کنند که هم فرسخان و سهم حرام دارد ۲۳۰
- ۹۸- اگر هیچ نفعی نداشت ۲۳۲
- ۹۹- سگهای چهارگانه را می‌توان وصیت کرد ۲۳۳

قسمت دوم: در وصیت‌های مبهم

- ۱۰۰- جزء یعنی یکدهم مال ۲۳۵
- ۱۰۱- روایات مربوط به آن ۲۳۶
- ۱۰۲- این معنی برای جزء مخصوص وصیت است ۲۴۲
- ۱۰۳- گفته صدوق در معنی جزء ۲۴۳
- ۱۰۴- سهم یک هشتم است ۲۴۴
- ۱۰۵- شیء یک ششم است ۲۴۶
- ۱۰۶- اگر از وصیت یک مورد فراموش شد ۲۴۷
- ۱۰۷- ثلث برای وصیت کفایت نکند ۲۴۸

- ۱۰۸- برخی گفته‌اند به ورثه برمی‌گردد..... ۲۴۹
- ۱۰۹- اگر شمشیری را وصیت کند..... ۲۵۱
- ۱۱۰- اگر صندوقی را وصیت کند..... ۲۵۴
- ۱۱۱- روایات در این مورد..... ۲۵۶
- ۱۱۲- سهم آب داخل در وصیت باغ است..... ۲۵۸
- ۱۱۳- محتویات در صورتی داخل است که..... ۲۶۰
- ۱۱۴- مرسوم کردن از ارث باطل است..... ۲۶۲
- ۱۱۵- آیا ابو است یا وصیت ثلث به دیگران است..... ۲۶۳
- ۱۱۶- روایی من کویح صحیح است..... ۲۶۶
- ۱۱۷- اگر آن نعل را شح نسیر نکرده است..... ۲۶۷
- ۱۱۸- اگر کثیر را وصیت کنند..... ۲۷۱
- ۱۱۹- وصیت به کمتر از ثلث بهر است..... ۲۷۲
- ۱۲۰- روایات در این معنی..... ۲۷۳

فرع

- ۱۲۱- موصی له بگوید منظور موصی این بوده است..... ۲۷۶

قسمت سوم: در احکام وصیت

- ۱۲۲- اگر ضد وصیت قبلی را وصیت کند..... ۲۷۸
- ۱۲۳- اگر برای جنین وصیت کند..... ۲۷۹
- ۱۲۴- اگر تولد او خارج از ده ماه بود..... ۲۸۰
- ۱۲۵- ایراد در تعیین حداکثر حمل..... ۲۸۱
- ۱۲۶- اگر بگوید پسر بود دو درهم دختر بود یک درهم..... ۲۸۴
- ۱۲۷- اگر دو قلدر بودند..... ۲۸۵
- ۱۲۸- اگر خنثا متولد شد..... ۲۸۸

- ۱۲۹- سکونت خانه را می‌توان وصیت کرد ۲۹۰
- ۱۳۰- آیا شامل منافع فعلی نیز هست ۲۹۲
- ۱۳۱- منافع باغ را برای ابد وصیت کند ۲۹۳
- ۱۳۲- راههای محاسبه آن از ثلث ۲۹۴
- ۱۳۳- اگر ثلث کفایت نکرد ۲۹۷
- ۱۳۴- خرج ملک برعهده مالک است ۲۹۹
- ۱۳۵- موصی به نامور متعارف از منافع استفاده می‌کند ۳۰۴
- ۱۳۶- ورثه در رقبه موقوفه تصرف کنند ۳۰۵
- ۱۳۷- آنرا می‌توانند بر موصی له ا به دیگری بفروشند ۳۰۷
- ۱۳۸- اگر موصی له با کنیز وصیت نزدیکی کند ۳۱۰
- ۱۳۹- برده وصیت شده کشته شد ۳۱۱
- ۱۴۰- اگر دست او قطع شد دیه آن مال مورثه است ۳۱۲
- ۱۴۱- اگر کمان را وصیت کند ۳۱۳
- ۱۴۲- هر چیزی که افراد مساوی دارد ۳۱۴
- ۱۴۳- با لفظ مشترک وصیت کنند ۳۱۵
- ۱۴۴- اگر یک فرد از آن چیز را دارد ۳۱۷
- ۱۴۵- یک نفر از بردگانش را وصیت کند ۳۱۷
- ۱۴۶- انتخاب با ورثه است ۳۱۸
- ۱۴۷- اگر همه بردگانش مردند ۳۱۹
- ۱۴۸- اگر کشته شدند ۳۱۹
- ۱۴۹- وصیت تملیکی با دو مرد شاهد عادل ۳۲۰
- ۱۵۰- یا با شهادت ۲ نفر اهل ذمه ثابت می‌شود ۳۲۰
- ۱۵۱- منظور از اهل ذمه ۳۲۱
- ۱۵۲- مجوس نیز اهل ذمه است ۳۲۱

- ۱۵۳- از شهادت مسلمانان فاسق نمی‌توان استفاده کرد ۳۲۳
- ۱۵۴- با شهادت یک زن ربع وصیت ثابت می‌شود ۳۲۴
- ۱۵۵- در اهل ذمه نیز عدالت لازم است ۳۲۵
- ۱۵۶- آیا باید قسم بخورند یا نه؟ ۳۲۶
- ۱۵۷- روایات در این مورد ۳۲۷
- ۱۵۸- احتیاط این است که تشریفات باید رعایت شود ۳۲۸
- ۱۵۹- تفسیر آیه «فان عثر» ۳۲۹
- ۱۶۰- ساز و رول آیه ۳۳۰
- ۱۶۱- آن دو نفر را کردند که آن وسایل را خریده‌اند ۳۳۲
- ۱۶۲- در وصیت مال شهادت یکنفر و قسم مدعی قبول است ۳۳۴
- ۱۶۳- با شهادت چهار نفر زن تمام وصیت قابل اثبات است ۳۳۵
- ۱۶۴- روایات در این مورد ۳۳۶
- ۱۶۵- با شهادت ختنای مشکل چینی ثابت نمی‌شود ۳۳۷
- ۱۶۶- شهادت زنان غیر عادل قبول نیست ۳۳۹
- ۱۶۷- وصیت عهدی فقط با شهادت دو نفر مرد بادل ۳۴۰
- ۱۶۸- آیا با شهادت یکنفر شاهد و قسم مدعی قابل ثبات است؟ ۳۴۱
- ۱۶۹- با توجه به اطلاق آیه با شهادت اهل ذمه نیز قابل ثبات است ۳۴۲
- ۱۷۰- اگر دو نفر برده را برای چنین گنیز شاهد بگیرد ۳۴۳
- ۱۷۱- روایات در این مورد ۳۴۴
- ۱۷۲- اگر آن دو برده شهادت دادند دوباره برده نمی‌شوند ۳۴۶
- ۱۷۳- شهادت وصی را در مورد ثلث نمی‌پذیرند ۳۴۷
- ۱۷۴- نقل قول ریاض ۳۴۸
- ۱۷۵- جواب از روایت مخالف ۳۴۹
- ۱۷۶- شهادت وصی در غیر مورد وصیت قبول است ۳۵۰
- ۱۷۷- شهادت اگر جلب دفع یا دفع ضرر باشد قبول نیست ۳۵۱

چهار مسأله

- ۱۷۸- مسأله اولی: وصیت برای آزاد کردن برده ۳۵۳
- ۱۷۹- در میان برده‌های متعدد قرعه می‌کشند ۳۵۴
- ۱۸۰- اگر به ترتیب بود از اول شروع می‌کنند ۳۵۵
- ۱۸۱- اگر برای آزادی تعداد معینی وصیت کنند ۳۵۶
- ۱۸۲- مسأله دوم: آزاد کردن برده در مرض موت ۳۵۷
- ۱۸۳- اگر برده را آزاد کرد ۳۵۸
- ۱۸۴- مسأله سوم: آزاد کردن برده را وصیت کند ۳۵۹
- ۱۸۵- اگر وصیت کرده که برده مومن آزاد شود ۳۶۰
- ۱۸۶- اگر پیدا نشد برده میراصلی آزاد می‌شود ۳۶۱
- ۱۸۷- اگر به خیال این که مومن است آزاد کرد ۳۶۲
- ۱۸۸- مسأله چهارم: اگر به آن مبلغ برده پیدا نشد ۳۶۴
- ۱۸۹- اگر به کمتر پیدا می‌شود به کمتر خیر می‌شود ۳۶۶
- ۱۹۰- برای پیدا کردن صبر می‌کنند ۳۶۶
- ۱۹۱- فهرست عمومی ۳۶۸
- ۱۹۲- اسامی مقدس ۳۶۹
- ۱۹۳- آیات کریمه ۳۷۰
- ۱۹۴- روایات وارده ۳۷۲
- ۱۹۵- اعلام ۳۷۷
- ۱۹۶- شرح مختصری بر اعلام ۳۸۳
- ۱۹۷- منابع ۴۳۰
- ۱۹۸- شرح مختصری بر منابع ۴۳۴
- ۱۹۹- مواد قانونی ۴۵۸
- ۲۰۰- کتابهایی که در نوشتن تعلیقات از آنها استفاده شده است ۴۵۹
- پایان ۴۶۳